

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยทั่วไปแล้ว การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีลักษณะการจัดการศึกษาระบบปิดหรือเป็นการศึกษาจำกัดวง ซึ่งมีอยู่ 3 ลักษณะคือ จำกัดการรับนักศึกษา ความจำกัดทางด้าน โครงสร้าง และความจำกัดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ การจำกัดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาอยู่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับการขาดโอกาสทางการศึกษา (วิจิตร ศรีสอาน, 2529) ซึ่งแม้ว่าประเทศไทยได้นำแนวความคิดในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิดมาใช้ โดยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปัจจุบัน) เมื่อปี พ.ศ. 2476 ที่เป็นระบบตลาดวิชา เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนให้มากที่สุด โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น และต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแบบตลาดวิชาขึ้นมาอีกแห่งก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อจำกัดที่ยังไม่สามารถกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างทั่วถึง เพราะ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองต่อมาได้เปลี่ยนระบบการจัดการศึกษามาเป็นระบบจำกัดการรับนักศึกษา ส่วนมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งจัดการศึกษาระบบเปิดแบบตลาดวิชา มีนักศึกษาเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาเรื่องสถานที่เรียนไม่เพียงพอ (วิจิตร ศรีสอาน, 2529)

ดังนั้น จึงเกิดแนวความคิดที่จะขยายและกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงทำการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชขึ้นในปี พ.ศ. 2521 โดยจัดระบบการศึกษาแบบเปิดที่ใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล ซึ่งเป็นการศึกษาแบบไม่มีชั้นเรียน การถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประมวลประสบการณ์ต่าง ๆ จึงใช้สื่อผสมแทนคำบรรยายจากอาจารย์ในชั้นเรียน เช่น เอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ เสริมทักษะ เทปเสียง เป็นต้น การเรียนการสอนจึงมุ่งให้นักศึกษา ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมการเรียนด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ได้รับความรู้จากการเรียนทันที ได้รับการเสริมแรงหรือการให้กำลังใจจากการเรียนรู้นั้น ๆ ตามลำดับขั้น ส่วนสถานที่และเวลาที่ใช้ในการเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจ ความพร้อม และความสะดวกของผู้เรียนแต่ละคน (เพ็ญศรี ทวีสุวรรณ และ อาชญญา สิริยานนท์, 2534) การเรียนรู้ในลักษณะนี้จึงเป็นลักษณะที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน โดยผู้เรียนจะมีอิสระในการเลือกเรียนวิชาและเลือกเวลาเรียนตามที่ตนเห็นสมควร นอกจากนั้นก็จะกำหนดสถานที่เรียนพร้อมทั้งกำหนดวิธีการเรียนและการควบคุมการเรียนด้วยตนเอง วิธีการเรียนรู้ก็จะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) จากสื่อที่สถาบันการศึกษาจัดบริการรวมทั้งสื่อเสริมในลักษณะอื่น ๆ ที่ผู้เรียนจะหาได้เอง

จากการที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดและใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล จึงทำให้ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาซึ่งเป็นปัญหายาวนานมาได้ถูกสนองตามความต้องการของผู้ประสงค์ที่

จะได้รับโอกาสในการศึกษาต่อซึ่งมีจำนวนทวีมากขึ้น (วิจิตร คริสอัน, 2531) จึงทำให้มีผู้สนใจสมัครเข้าศึกษาเป็นจำนวนมาก นับถึงปีการศึกษา 2536 มีนักศึกษาเข้าศึกษาจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 880,000 คน และมีนักศึกษาที่สามารถศึกษาด้วยตนเองจนสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตไปแล้วประมาณ 140,000 คน (ฝ่ายแนะแนวการศึกษา, 2537) ลักษณะของนักศึกษาจึงมีความหลากหลาย โดยนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว มีภูมิลำเนาอยู่กระจัดกระจายทั่วประเทศ และด้วยการที่นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว ซึ่งนอกจากในชีวิตประจำวันจะต้องใช้ชีวิตในการทำงานแล้ว ยังจะต้องจัดสรรเวลาสำหรับการศึกษาด้วยตนเองตามความสะดวกของแต่ละบุคคล

ดังนั้น สำหรับนักศึกษาส่วนใหญ่แล้ว การศึกษาด้วยตนเองจึงไม่ใช่ภารกิจหรือกิจกรรมหลักเพียงอย่างเดียว แต่เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติรวมกับการกิจหรือกิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน การศึกษาด้วยตนเองจึงไม่ใช่เรื่องง่ายเสียทีเดียว โดยเฉพาะผู้ที่มิชอบคร่ำ มีภาระในการประกอบอาชีพที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ส่วนมากแล้วเคยชินกับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปที่มีชั้นเรียน หรือได้ออกจากระบบโรงเรียนมาเป็นเวลานาน เมื่อมาเริ่มต้นศึกษาอีกครั้งซึ่งเป็นการศึกษาด้วยตนเองก็มักจะมีปัญหาในการศึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับเวลา เช่น ไม่มีเวลาศึกษาอย่างเพียงพอ ไม่สามารถจัดเวลาการศึกษาให้เหมาะสม ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว เช่น ถูกรบกวนจากบุคคลในครอบครัว บรรยากาศภายในบ้านไม่เหมาะสมกับการศึกษา ภาระรับผิดชอบต่อครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการศึกษา เช่น ขาดทักษะหรือไม่รู้จักรูปวิธีการศึกษา การอ่าน การค้นคว้า หรือแม้แต่กระทั่งปัญหาการควบคุมตนเอง การผัดวันประกันพรุ่ง ไม่ศึกษาตามเวลาที่กำหนด หรือปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย ปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการศึกษาดูด้วยตนเองและอาจส่งผลต่อการหยุดเรียนกลางคันหรือการลาออกกลางคันของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลได้ ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลของกองแผนงานมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2537) พบว่า นักศึกษาใหม่ในหลักสูตรปริญญาตรีที่ได้เคยลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2536 จากจำนวน 82,519 คน ได้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2/2536 เพียง 54,972 คน โดยไม่ได้ลงทะเบียนเรียนเป็นจำนวนถึง 27,547 คน คิดเป็นร้อยละ 33 และจากการวิจัยของ กมล กล้าหาญ (2528) พบว่า สาเหตุสำคัญของการลาออกกลางคันของนักศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาเอง คือ ความพร้อมในการเรียน ซึ่งนักศึกษามีเวลาว่างน้อยจนไม่สามารถเรียนได้ และปัญหาการไม่สามารถควบคุมตนเอง

การจัดการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล แม้ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาที่ใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยด้วยเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สามารถสอนนักศึกษาได้ถึงตัว มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จอันเห็นได้จากจำนวนผลผลิตซึ่งเป็นบัณฑิตดังกล่าวแล้ว ในขณะที่เดียวกันยังมีนักศึกษาอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถศึกษาด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกลจนสำเร็จได้ ซึ่งมีผลต่อเนื่องถึงขั้นหยุดเรียนหรือลาออกกลางคัน ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาให้ทราบวิธีการศึกษาดูด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างไปจากนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยทั่วไปทั้งในด้านวัยวุฒิ คุณวุฒิ อาชีพ และสภาพแวดล้อม โดยในแง่ของทางสถาบันการศึกษาถือได้ว่า การที่สถาบันการศึกษาใดก็ตามที่รู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ คือ นิสิตนักศึกษาของตนและสามารถจัดระบบการดำเนินงานของสถาบันทั้งในด้านการเรียนการสอน การให้บริการ และการปกครองแล้ว ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากกว่าสถาบันที่มีผู้บริหารที่ปราศจากความเข้าใจนักศึกษาซึ่งวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถาบัน

อุดมศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษาสภาพของนิสิตนักศึกษา เพื่อให้เข้าใจความต้องการในการศึกษา อิทธิพลที่มีผลต่อการเรียน ความคาดหวัง และธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลในการจัดการเรียน การสอนได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2523) ได้กล่าวอีกว่า คณาจารย์และบุคลากรประจำของมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงธรรมชาติของนักศึกษา เพื่อที่จะได้จัดการเรียนการสอนและการ บริการการศึกษาให้แก่นักศึกษาได้ตรงตามธรรมชาติและความต้องการของนักศึกษา ดังนั้นหากสถาบันอุดมศึกษาไม่ สนใจว่านักศึกษาว่าเป็นอย่างไร มีลักษณะอย่างไรย่อมจะทำให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถดำเนินภารกิจได้อย่างเต็ม ภาควุมิ (ประกอบ คุปรัตน์, 2530)

จึงสรุปได้ว่า การศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช นั้น มีความสำคัญยิ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชใช้วิธีการศึกษาที่แตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาทั่วไป โดยเป็นการศึกษาด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกล ที่ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต จึงต้องอาศัยการควบคุมตนเองในการศึกษาให้สำเร็จซึ่งจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ออกกลางคัน พบปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวและการควบคุมตนเอง จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่านักศึกษามีวิธีการศึกษาด้วยตนเองอย่างไร และมีนักศึกษามากน้อยเพียงใดที่มีวิธีการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกันจนไม่สามารถปรับตัวได้หรือไม่สามารถควบคุม ตนเองในการศึกษาได้ จนอาจเป็นสาเหตุให้นักศึกษาปัจจุบันบางส่วนอาจมีแนวโน้มในการลาออกกลางคันได้

2. เนื่องจากนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความหลากหลายทั้งในด้านอายุสถานภาพ ส่วนตัว พื้นความรู้ อาชีพ ภูมิสำเนาที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษามีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังที่เห็นได้จากการที่มีนักศึกษาสำเร็จการศึกษาเพียงประมาณร้อยละ 16 และไม่ได้ลงทะเบียนเรียนอีกภาคการศึกษา ละประมาณร้อยละ 33 (กองแผนงาน, 2536) ส่วนที่เหลือยังคงศึกษาอยู่โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษาที่แตกต่างกัน ตามความพร้อมหรือตามศักยภาพของแต่ละคนจึงเป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรจะศึกษาเพื่อให้ทราบว่า นักศึกษามีวิธีการศึกษาด้วยตนเองอย่างไรตามภูมิหลังที่แตกต่างกันและชี้ให้เห็นลักษณะการศึกษาตามแนวคิดการ ศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งสาเหตุของความแตกต่างกันนี้อาจชี้ให้เห็นถึงวิธีการศึกษาด้วยตนเองที่แตกต่างกันอันอาจส่งผล กระทบต่อความสำเร็จในการศึกษาต่อไป

ด้วยแนวคิดและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะศึกษา เพื่อให้ทราบถึงวิธีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังไม่พบว่ามี การศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมาก่อนโดยคาดว่าจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการทางการ อุดมศึกษาและประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชหลายประการ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ จะเป็นการค้นพบความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิธีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษาในระบบ การศึกษาทางไกลซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและการศึกษาในสาขาวิชาอุดมศึกษาต่อไป

2. ในส่วนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จะได้ประโยชน์หลายประการในการที่จะนำผลการวิจัยมา พิจารณาจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยนำมาพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน การผลิตและการเผยแพร่สื่อทางไกล ตลอดจนงานบริการการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตนักศึกษา นอกจากนี้ จะยังมีส่วนในการลด

อัตราการหยุดเรียนกลางคันของนักศึกษาเนื่องจากข้อค้นพบในการวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงอุปสรรคใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับวิถีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษา โดยการจัดบริการให้คำปรึกษา และช่วยเหลือนักศึกษาตามความเหมาะสมจนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

3. นักศึกษาจะได้รับประโยชน์ในด้านการพัฒนาตนเองในเรื่องของการศึกษาด้วยตนเองให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมหาวิทยาลัยจะทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษา ซึ่งจะสามารถแนะแนวทางหรือจัดกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนานักศึกษาให้มีวิถีการศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่า การวิจัยเรื่องนี้จะป็นข้อค้นพบทางการอุดมศึกษาและเป็นประโยชน์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา อันจะเป็นผลงานส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษาของบัณฑิต และความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชให้สมบูรณ์ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษาวิถีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. เปรียบเทียบวิถีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำแนกตามเพศ ภูมิภาค อาชีพ ภาวะรับผิดชอบต่อครอบครัว วุฒิการศึกษาเดิม และสาขาวิชา
3. เสนอแนวคิดในการพัฒनावิถีการศึกษาด้วยตนเองเพื่อผลสำเร็จในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

คำถามในการวิจัย

คำถามในการวิจัยประกอบด้วย

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีวิถีการศึกษาด้วยตนเองอย่างไร
2. นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่มีความแตกต่างกันทางด้าน เพศ ภูมิภาค อาชีพ ภาวะรับผิดชอบต่อครอบครัว วุฒิการศึกษาเดิม และสาขาวิชาที่ศึกษา จะมีวิถีการศึกษาด้วยตนเองต่างกันหรือไม่
3. นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีความคิดเกี่ยวกับวิถีการศึกษาเพื่อผลสำเร็จในการเรียนอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าวโดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเรื่อง "วิถีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช" มุ่งศึกษาเฉพาะนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2537 ทุกสาขาวิชา และเป็นผู้ที่ได้ลงทะเบียนเรียนติดต่อกันอย่างน้อย 2 ภาคการศึกษา

2. ศึกษาเฉพาะวิธีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเท่านั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระในการวิจัย ได้แก่

3.1.1 เพศ ได้แก่สาขาวิชาที่ศึกษา แบ่งได้ 10 สาขาวิชา ดังนี้

- 1) เพศหญิง
- 2) เพศชาย

3.1.2 ภูมิลำเนา ได้แก่

- 1) กรุงเทพมหานคร
- 2) ต่างจังหวัด

3.1.3 ภาระรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่

- 1) เป็นหัวหน้าครอบครัวที่รับผิดชอบครอบครัวทั้งหมด
- 2) เป็นสมาชิกในครอบครัวที่รับผิดชอบครอบครัวบางส่วน
- 3) เป็นสมาชิกในครอบครัวซึ่งไม่ต้องรับผิดชอบครอบครัว

3.1.4 วุฒิการศึกษาเดิม ได้แก่

- 1) มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า
- 2) มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า
- 3) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
- 4) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่าปริญญาตรี

3.1.5 อาชีพ ได้แก่

- 1) ไม่ได้ประกอบอาชีพ
- 2) ข้าราชการ
- 3) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 4) ลูกจ้างเอกชน
- 5) ประกอบกิจการของตนเอง หรือธุรกิจส่วนตัว
- 6) เกษตรกร

3.1.6 สาขาวิชาที่ศึกษา แบ่งได้ 10 สาขาวิชา ได้แก่

- 1) สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- 2) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์
- 3) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- 4) สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- 5) สาขาวิชานิติศาสตร์
- 6) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

- 7) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
 - 8) สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
 - 9) สาขาวิชารัฐศาสตร์
 - 10) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ วิธีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดังนี้
- 1) การศึกษาตามสื่อการสอนที่มหาวิทยาลัยจัดให้
 - 2) การศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีการศึกษาด้วยตนเอง หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษาซึ่งปฏิบัติเป็นประจำจนเคยชิน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลเพื่อผลสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งได้แก่

1.1 การศึกษาตามสื่อการสอนที่มหาวิทยาลัยจัดให้ หมายถึง การศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยศึกษาจากสื่อ ได้แก่ เอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง การรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์ การเข้ารับการสอนเสริม การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ณ มุม มสช. กิจกรรมภาคปฏิบัติเสริมประสบการณ์

1.2 การใช้เวลาในการศึกษา หมายถึง ช่วงเวลาที่นักศึกษาใช้เพื่อการศึกษาด้วยตนเองกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1.3 การปฏิบัติกิจกรรมประจำวันระหว่างการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำ ได้แก่ กิจกรรมครอบครัว กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การงาน และอาชีพ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมส่วนตัว และกิจกรรมทางวิชาการ

1.4 การศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษา หมายถึง วิธีการศึกษาตามกระบวนการศึกษาด้วยตนเองโดยนักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายการศึกษา วางแผนการศึกษา จัดเวลาและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา ประเมินการศึกษา และรวมทั้งกลวิธีในการศึกษาด้วยตนเอง

2. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3. สาขาวิชา หมายถึง ส่วนราชการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเทียบเท่าคณะในมหาวิทยาลัยอื่น ซึ่งรับผิดชอบงานด้านวิชาการ ในที่นี้หมายถึงเฉพาะสาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี มีจำนวน 10 สาขาวิชาที่เปิดสอนในปีการศึกษา 2537 ได้แก่ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ และสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ทราบข้อมูลเชิงประจักษ์ เกี่ยวกับวิธีการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา เรื่องของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
2. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชรวมทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบาย จุดมุ่งหมาย การจัดการศึกษาจัดหลักสูตร สภาพแวดล้อมการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม การให้บริการแนะแนวการศึกษา และการหาแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียน และวิธีการศึกษาของนักศึกษาเพื่อพัฒนานักศึกษาให้ได้ผลสูงสุดตามสภาพที่เป็นจริง บรรลุเป้าหมายการศึกษา ซึ่งอาจส่ง ผลต่อการช่วยลดอัตราการออกกลางคันของนักศึกษาอีกด้วย
3. เป็นแนวทางในการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป